

ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟ-ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ

1. Βασικοί νόμοι για το συνταξιοδοτικό-ασφαλιστικό από το 1990 έως σήμερα

A) Νόμοι 1902/90 και 2084/1992 (Νόμος Σιούφα)

Με τους νόμους αυτούς, αρχικά αυξήθηκαν τα όρια ηλικίας για όσους ήταν ασφαλισμένοι από το 1982 και έπειτα. **Ειδικότερα, για τους ασφαλισμένους μετά το 1993, ορίστηκε να ισχύουν** οι όροι συνταξιοδότησης του ΙΚΑ, γεγονός που οδήγησε στην αύξηση των ορίων ηλικίας, στη μείωση των εισφορών τόσο του εργαζόμενου όσο και του εργοδότη, αλλά και στη **μείωση της σύνταξης** η οποία υπολογίζεται ως ένα ποσοστό επί του τελευταίου μισθού. Ορισμένες μόνο από τις πολλές αλλαγές που ψηφίσθηκαν είναι οι ακόλουθες:

- **Καταργήθηκε** το δικαίωμα συνταξιοδότησης μετά από την συμπλήρωση 35 ετών εργασίας ανεξάρτητα από την ηλικία του συνταξιοδοτούμενου.
- **Αυξήθηκε** ο χρόνος για την κατοχύρωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος από τις 4.050 ημέρες ασφάλισης στις 4.500.
- Επιβλήθηκε **αύξηση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης** των εργαζομένων στο Δημόσιο, στις πρώην ΔΕΚΟ και στις τράπεζες. Η μεταβολή ήταν σταδιακή και αφορούσε στην διαδοχική πρόσθεση 6 μηνών ανά έτος, αρχής γενομένης το 1998. Το αποτέλεσμα εφαρμογής της προαναφερόμενης διάταξης ήταν το όριο ηλικίας συνταξιοδότησης να φθάσει την 1.1.2007 αφενός για τους άνδρες στα 65 χρόνια και αφετέρου για τις έγγαμες γυναίκες στα 60 χρόνια.
- **Αποσυνδέθηκε** το κατώτερο όριο συντάξεων του ΙΚΑ από τα 20 ημερομίσθια του ανειδίκευτου εργάτη.
- Επιβλήθηκε **σε όλους τους ασφαλισμένους η καταβολή** του 25% της τιμής των φαρμάκων.
- Επιβλήθηκε στους εργαζόμενους του Δημόσιου τομέα **εισφορά** 6,67% για την κύρια σύνταξη και 2,55% για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.
- **Καταργήθηκε ο συνυπολογισμός των δώρων εορτών** στην διαμόρφωση των συντάξεων του ΙΚΑ.

B) Νόμος 3029/2002 (Νόμος Ρέππα)

Ορίστηκαν, μεταξύ άλλων, τα εξής:

- Ο υπολογισμός των συντάξεων δεν θα γίνεται με βάση τον τελευταίο μισθό, αλλά με βάση το **μέσο όρο των μισθών της τελευταίας 5ετίας**.
- **Το ύψος των συντάξεων θα μειωθεί σταδιακά** φθάνοντας από το 80% του τελευταίου μισθού, στο 70% του μέσου όρου των μισθών της τελευταίας πενταετίας. Η ρύθμιση του ποσοστού 70% αφορά στην περίοδο μετά το 2008, ενώ για το προ του 2008 διάστημα διατηρείται το ποσοστό 80%.
- Η τριμερής χρηματοδότηση του νόμου Σιούφα (το κράτος συμμετείχε κατά 1/3 στην ασφαλιστική κάλυψη των ασφαλισμένων από 1.1.1993 και μετά) αντικαταστάθηκε με **ετήσια κρατική επιχορήγηση** προς το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ύψους -κατά μέσο όρο- το 1% του ΑΕΠ. Όμως, καμιά χρονιά από το 2003 έως σήμερα η κρατική επιχορήγηση δεν έφτασε το 1% του ΑΕΠ. Κυμάνθηκε μεταξύ του 0,85% και 0,90%, δημιουργώντας σε μια πενταετία οφειλή προς το ΙΚΑ ύψους 1,5 δισ. ευρώ. Υποτίθεται ότι η διαφορά θα καλυφθεί το 2008.
- **Ενοποίηση των ειδικών Ταμείων** στο ΙΚΑ από 1.1.2008. Με τις ενοποιήσεις επιβάλλονται αυξημένα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης, μείωση συντάξεων και παροχών ιδιαίτερα για τους νέους και τις νέες, ενώ μεταφέρεται έλλειμμα ενός δισεκατομμυρίου ευρώ τον χρόνο στο ΙΚΑ.

2. Τοποθετήσεις των αποθεματικών των ταμείων στο χρηματιστήριο κλπ

Το 1992 η Ν.Δ έβαλε τις βάσεις για την ίδρυση ανωνύμων εταιρειών διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων, έτσι ώστε να τα ταμεία να «επενδύουν», μέχρι το 20% των αποθεματικών τους, στο χρηματιστήριο. Το ΠΑΣΟΚ αύξησε το προαναφερόμενο ποσοστό στο 23%. Για ορισμένα ταμεία το ποσοστό αυτό ξεπερνιέται στην πράξη σε σημαντικό βαθμό. Η ζημιά που είχαν τα ταμεία μόνο

για το διάστημα 1999-2002 από την πτώση της αξίας των μετοχών είναι της τάξης των 3.5 δισεκ. ευρώ.

3. Οι σημερινές προτάσεις της κυβέρνησης για το συνταξιοδοτικό

Με βάση τα έως τώρα δημοσιεύματα στον τύπο, και με κάθε επιφύλαξη για το τελικό κείμενο προτάσεων που προτίθεται να φέρει η κυβέρνηση στη βουλή, οι προτάσεις καταγράφονται ως εξής:

- Δεν θα αλλάξει ο τρόπος υπολογισμού της σύνταξης μόνο για όσους συνταξιοδοτηθούν μέσα στην επόμενη 5ετία. Για τους υπόλοιπους θα υπάρξουν ανατροπές τόσο στα όρια ηλικίας όσο και στο ποσοστό αναπλήρωσης.
- Οι απολαβές όσων συνταξιοδοτηθούν από το έτος 2013 θα μειώνονται σταδιακά κατά 2% το χρόνο, ώστε οι σημερινές συντάξεις να περιοριστούν τελικά κατά 10% και οι επικουρικές κατά 20%.
- Προβλέπεται η σταδιακή αύξηση του διαστήματος βάσει του οποίου υπολογίζεται η σύνταξη από τα 5 τελευταία χρόνια που είναι σήμερα (μέσος μισθός) στα «καλύτερα» 10. Το υπό συζήτηση μέτρο θα συνοδεύεται με την θέσπιση ενός πλαφόν σε ότι αφορά την προκύπτουσα μείωση (στο τελικό ποσό της σύνταξης) η οποία δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το 2% ετησίως. Με τον τρόπο αυτό οι συντάξεις θα μειωθούν περίπου κατά 10%.
- Για τους ασφαλισμένους μετά το 1992 η σύνταξη θα επανέλθει στο 60% των αποδοχών, όπως το προέβλεπε ο νόμος Σιούφα (2084/92), ποσοστό που είχε αναπροσαρμοστεί στο 70% το 2002.
- Προβλέπεται να καταργηθεί η συνταξιοδότηση μετά από 35 έτη εργασίας και εφόσον έχει συμπληρωθεί το 58ο έτος της ηλικίας, αυξάνοντας το τελευταίο στα 60 έτη (για τους ασφαλισμένους πριν από το 1993), όπως προέβλεπε ο ν. 2084/92, πριν αυτός τροποποιηθεί με τον ν. 2976/99.
- Για όσους μείνουν στην εργασία πέραν του 65ου έτους της ηλικίας τους θα υπολογίζεται αύξηση κατά 3% της σύνταξής τους, για κάθε έτος επιπλέον εργασίας.
- Θα καταργηθεί η διάταξη υποχρεωτικής συνταξιοδότησης, μετά από τη συμπλήρωση 35 ετών εργασίας, τόσο των απασχολούμενων στις τράπεζες και στις ΔΕΚΟ, εφόσον βρίσκονται στο 58ο έτος της ηλικίας τους, όσο και των απασχολούμενων στο Δημόσιο τομέα, εφόσον βρίσκονται στο 60ο έτος της ηλικίας τους.
- Θα γίνουν πιο αυστηρές οι προϋποθέσεις πρόωρης συνταξιοδότησης, έτσι ώστε να αυξηθεί η μέση πραγματική ηλικία εξόδου από το 59ο έτος (εξαιρουμένων των αγροτών) στο 63ο.
- Θα αυξηθεί το όριο ηλικίας συνταξιοδότησης των γυναικών (στο Δημόσιο) κατά 5 έτη, στο όνομα της εξίσωσης με τα όρια που ισχύουν για τους άνδρες (σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της Ε.Ε.).

Τι θα σημαίνουν – αν εφαρμοσθούν - στην ουσία οι εξαγγελίες της κυβέρνησης και της «Επιτροπής Σοφών»:

- 1) **Κατάργηση κάθε πρόωρης συνταξιοδότησης**, με αρχή την αλλαγή του καθεστώτος που ισχύει για τις γυναίκες. Η εργαζόμενη, η μητέρα, η νοικοκυρά, καταδικάζεται δια της «ισότητας», σε παράταση του εργάσιμου βίου της ως και 17 χρόνια. Δούρειος Ίππος, η Ευρωπαϊκή νομοθεσία περί «ισότητας» στις υποχρεώσεις των δύο φύλων. Το ίδιο θα ισχύσει και για τους εργαζόμενους στα βαρέα και ανθυγιεινά που θα εξαναγκαστούν να εργάζονται για περισσότερα χρόνια.
- 2) **Επιπλέον μείωση των συντάξιμων αποδοχών**. Ήδη με την εφαρμογή του νόμου Ρέππα, οι συντάξιμες αποδοχές θα μειώνονται σταδιακά από 1/1/2008 κατά 1% το χρόνο, ώστε να φτάσουν στο 70% των σημερινών συντάξιμων αποδοχών, ενώ τα επικουρικά ταμεία θα μειώσουν τη συμμετοχή τους από το 40% επί της βασικής σύνταξης που είναι σήμερα (π.χ. για τους εκπαιδευτικούς) στο 20%. Με την πρόταση Αναλυτή και τον υπολογισμό της σύνταξης με βάση τα τελευταία 10 χρόνια, η βασική σύνταξη θα μειωθεί κατά 60% (αν όχι περισσότερο) σε σχέση με τα σημερινά της επίπεδα. Αν σε αυτό συνυπολογιστεί ότι και η επικουρική σύνταξη δεν θα είναι εγγυημένη, έστω και στο ύψος του 20%, αλλά θα συνδέεται με την απόδοση των αποθεματικών στο τζογάρισμα του χρηματιστηρίου, τότε η αβεβαιότητα για την αναπλήρωση της σύνταξης αυξάνεται.
- 3) **Παράταση του εργάσιμου βίου**. Είναι φανερό ότι αν η σύνταξη είναι χαμηλή, η εθελούσια παράταση του εργάσιμου βίου μπορεί να επιλεγεί ως μια λύση. Ωστόσο

μεθοδεύεται και η **υποχρεωτική παράταση του εργάσιμου χρόνου** με την κατάργηση της 35ετίας και απόδοση της σύνταξης –τουλάχιστον- στα 60 έτη. Για την αποδοχή της επέκτασης του εργάσιμου βίου (στα 67 χρόνια ή και παραπάνω), εξετάζονται κίνητρα (π.χ. ποσοστιαία αύξηση της σύνταξης) για κάθε χρόνο παραμονής στην εργασία και αντικίνητρα (μείωση των συντάξεων), σε περίπτωση συνταξιοδότησης πριν αυτό το καθορισμένο όριο ηλικίας.

4) **Ενοποίηση των ταμείων που θα γίνει με εξίσωση των συντάξεων προς τα κάτω.**

Αυτό φαίνεται και από την ενοποίηση των ταμείων των ελεύθερων επαγγελματιών τα οποία αδυνατούν να πληρώσουν τις συντάξεις, αλλά και από τη μεταχείριση που προβλέπεται για τα επικουρικά ταμεία.

Στα παραπάνω πρέπει να συνυπολογίσουμε:

- τη **ζημία στα αποθεματικά των ταμείων** (πχ οι ζημίες των ομολόγων) αλλά και τις απώλειες από τις «επενδύσεις» στο χρηματιστήριο την εποχή 1999-2002,
- την άρνηση των επιχειρήσεων να αποδώσουν στα ταμεία χρήματα των εργαζομένων που έχουν παρακρατήσει,
- την άρνηση της κυβέρνησης να καλύψει το υπολειπόμενο ποσό που χρωστά από το 2003, όπως προέβλεπε ο νόμος Ρέππα.

4. Ορισμένα στατιστικά στοιχεία

Σύμφωνα με τα επίσημα στατιστικά στοιχεία οι εργαζόμενοι στην Ελλάδα κατατάσσονται έκτοι στην Ευρώπη ως προς το ύψος των πληρωμών τους για ασφαλιστικές εισφορές, το ύψος της κρατικής συμμετοχής στις ασφαλιστικές δαπάνες καταλαμβάνει τη 14^η θέση, ενώ το μέγεθος των εισφορών των εργοδοτών τη 12^η.

Το μέσο όριο ηλικίας συνταξιοδότησης στη χώρα μας είναι 61,7 έτη (μεγαλύτερο από το μέσο όρο των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης).

Οι νέοι εργαζόμενοι (ασφαλισμένοι μετά την 1/1/1993) έχουν υψηλά όρια ηλικίας συνταξιοδότησης, τα οποία είναι από τα υψηλότερα μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών.

Το ύψος της κύριας σύνταξης 1.400.000 συνταξιούχων είναι 624 ευρώ, ενώ η μέση σύνταξη των 860.000 συνταξιούχων του ΟΓΑ ανέρχεται στα 360 ευρώ.

Επί του συνόλου των συνταξιούχων, οι οποίοι φθάνουν τους 2.260.000, στο 78% (δηλαδή 1.760.000 συνταξιούχους) αντιστοιχεί μία σύνταξη χαμηλότερη των 600 ευρώ, ενώ -αν εξαιρεθούν οι ασφαλισμένοι του ΟΓΑ- στο 53% του υπό συζήτηση πληθυσμού δεν αναλογεί σύνταξη μεγαλύτερη από 500 ευρώ.